

Hin gloymdi vinnuvegurin II

Enn, sum áður, er fiskivinnan avgjört hovúðsvinna okkara, og vónandi verður hon tað framvegis. Men í lútuni er nógv, sum bendir á, at vit koma at fáa skerdan lut, í hvussu er, hvat fiskileiðini viðvíkir.

So statt má arbeiði og idnaður takast við, sum ein munandi táttur í framtíðini.

Hetta hava framskygdir menn sæð, og vit kunnu siga, at vit longu hava ein idnað, sum telur væl við í húsarhaldinum.

Men, sum orðatakið sigur, »vandi er í allari vælferð».

Í hesum sambandi eru so tvey vandamál, og tey eru lónarlagið og skúlin.

Hyggja vit at samfelagsskipanini í dag, leggja vit til merkis, at umsitingin er ógvuliga stór og er í stóðugum vøkstri. Skrivstovur vaksa upp sum hundaland, og har sita fólk, sum eftir umstøðunum eru væl lønt. Síðan koma bankar og aðrar fyrirkur, har arbeiðsumstøðurnar eru sera góðar, handilsfyrirkur og einstaklingar, sum virka mestsum óheftir (tø eru tekin til vend har, tá fólkafloksmaður, J. Sundstein, mælir til prisetfransan).

Vit kunnu rokna fleiri, men lat tað fara.

Eftir stendur so arbeiðara- og handverkara-stætturin, sum í mun til hinar, er illa viðfarin. Her má vend koma í, so tann stóri lónarójavni, sum er, og sum eftir eini óhepnari lóggávu, veksur við pristalinum, verður fyribeindur. Tað má verða ein upp-gáva hjá komandi løgtingi, at skera igjøgnum á hesum øki.

So er tað skúlin! Alt gott at siga um góðan skúlaskap, hann skal til, men spurningurin er, um vit ikki her eru á heilt skeivari leið.

Orsakað av teimum skeivu lónar- og arbeiðsumstøðunum og tí lagaligu skúlaskipan, vit hava í dag, verða ungfólk okkara villeidd, soleiðis, at tað verður hin góða og

lagaliga arbeiðsumstøðan, ið verður málið, og alls ikki, hvar evni og arbeiðsorka tæna tí einstaka og samfelagnum best.

Unga ættarlið okkara er við at fáa somu sjúku, sum gullgravarar hava fingið av og á. Teir hildu avstað, hagar ríkidømi var, men bara einstakir høvdu eydnuna við sær. Teir flestu komu fátækir aftur fleiri umkomust av armóð.

Tað er hetta sum vit uppliva nú, kannska í mildari umstøðu.

Sjálvandi ynskja tey ung at koma sær fram, og tað hava tey fullan rætt til. Men lónarlag okkara ger, at hesi ynki verða ógvuliga einstáttað, og ynki um at koma í produktiva vinnu, minkar burtur í einki.

Skúlin fer við børnum okkara, tá tey eru 7 ára gomul, og tað er rætt og rimuligt. Men sum nú er, verður alt lagt á tann bógvín, at tey skulu verða har minst 10 ár. Skúlaráðgevarar og skúlastjornir leggja framvegis ætlanir um økta lærutíð, og sum oftast verður stuðlað frá almennari síðu.

Í fleiri førum er hetta óivað neyðugt, men nevnan sum heildarloysn.

»At draga ein fisk frá grunni og seta ein haka í mold», sum onkur hevur málborið seg, og flestu av handaligum arbeiði krevja ikki, at ein skal sita á skúlabenki til hann er 18–20 ár. Har skuldi upplæringin byrjað fyrr á heilt øðrum stað. Har skuldi verið brúk fyri lærdu monnum okkara, at vist á, hvar tørvur er á arbeiðsmegi og her skuldi verið uppgáva hjá teim ráðandi, at lagt soleiðis til rættis, at tann stættur, sum arbeiðir í produktivari vinnu, ikki verður við skerdan lut.

Hetta er og verður mál Javnaðarflokksins.

Jóhs. Olsen

Bert ein socialistiskur flokkur: JAVNAÐARFLOKKURIN

Fólkaflokkurin er sum tíðin er liðin vorðin meira og meira afturhaldin, og eru mong komin til ta niðurstøðu, at hovúðs-endamálið hjá honum, at vera ein tjóðskaparflokkur, er mest sum horvið, og hóast hetta fer hann aftur hesaferð til val við viðgongdum tjóðskaparmálum á skrání, hetta er eftir minnum tykki sera ólúkt av teimum, tí munnu vit ikki øll hava ásannd, at hann fyrri mongum árum síðani hevur komið sær upp í rasshaft hesum viðvikjandi.

Tað man ikki vera gjørt ov nógv av, um sagt verður, at fólkaflokkurin stendur sum í berginum áfastur við sambands-flokkinn. Attu ikki hesir báðir at givist við at munnhøggest hvør imóti øðrum, men istaðin háls-fevnt og í felag og ikki sum nú hvør í sinum lagi sungið teirra svanasong, ið nú man liða móti endanum. Vit kunnu í dag við gleði ásannd, at hesir báðir flokkar so við og við fána burtur. Øll vita jú, at afturgongdin hjá hesum báðum flokkum seinasta val var stór, og eingin ivi er um at afturgongdin verður munandi

størri hesaferð.

Tað hevur mangan verið spáðað, at um nokur ár verða tað bert tveir stórir flokkar í føroyskum politikki — Javnaðarflokkurin og Tjóðveldisflokkurin — og so verður.

Hetta sigst at vera báðir teir socialistisku flokkarnir, og átti ein samgonga ikki at verið óhugsandi. Hugstoytt hevur tað tó verið at hoyrt tjóðveldisflokkinn siga seg vilja berjast fyrri sosialismuni. Higartil hevur hetta vist seg at vera ein beinleiðis ósannheit — tað gongur sjón fyrri søgn og dómni tala. — Flest øll munnu vita, at Tjóðveldisflokkurin á sinni var ein av teimum afturhaldsflokkum, ið gekk heitast inn fyrri at avtaka Lands-handilin til tess at loyva øllum bæði føroyskum og útlendskum spekulantum fritt spæl.

Tær ovurhondsstóru avskrivningar, ið hava verið havdar so nógv á munni í seinastuni, stava einis frá tjóðveldinum, ella beinari tjóðveldið loyvið reiðaravaldinum at avskriva umframt vanligu avskrivning upp til 70% eykaavskrivning. — Hetta var

tjóðveldispolitikkur tá — Nú ætla teir at broyta hesar avskrivningarlóggávu til beinleiðis at geva reiðaravaldinum tann pening, teir hava fyrri neyðini bæði til bygging og rakstur, og um so er, at raksturinn miseydnast, ja so skuli teir hava meiri pening, og alt í form av studningi. Hetta ljóðar sera væl, hevur bert tann stóra feilinn, at peningurin skal fáast til vega, og til tess er bert ein máti. — Meira skatt frá hinum vanligu skattaborgaranum. — Hetta er tjóðveldispolitikkur. — Teir sum hava nógv, skulu hava meir, og teir, sum hava lítið, skulu hava minni. — Hesi dómir stríða eftir minnum tykki øll harðliga móti allari sosialismu.

Harimóti hava vit javnaðarmenn altið virkað fyrri, at ávøksturinn ikki má koma nokrum fáum einstaklingum til góðar, men øllum forbrúkarum, allari teirri luttakandi arbeiðandi fjøldini eins og teimum vegna sjúku, avleim og á annan hátt eynaligu skerdur í samfelagnum.

Kristjan á Neystabø

Hví er skattalagið órættvíst?

Eitt av hovúðsevnum til hetta løgtingsvalið tykist at vera skattalóggávan. Allir flokkar siga seg vilja virka fyrri einari rættvisari skattalóggávu. Hetta skuldi verið gott agn, tí tey flestu skilja hetta so, at tey skulu sleppa lættari, fáa minni skatt.

Men skattabyrðar og skattarættvisi er hvørt sitt. Tað er fyrri so vitt ógvuliga lætt at minka um skattabyrðuna í heila tikið, tað ræður bert um at tað almenna bjóðar borgarunum minni service. Men tað, sum politikkarar bæði á løgtingi og í kommunustýrunum gera, er eftir førum at veita borgarunum tann service, sum hesir ynskja. Við øðrum orðum, skattabyrðuna hava vit sjálvi ynskt.

Spurningurin um eina rættvisa skattung er ein annar. Tað kann vera nakað ymskt, hvat meinast við rættvisi á hesum, sum øðrum økjum, men flest okkara skilja við eina rættvisa skattaskipan, at skatturinn verður lagdur á tær inntøkur, sum hava størstu orkuna. Soleiðis sum skattalóggávan sjálf er skipað, verður ein stór prosentpartur latin í skatt, jú størri inntøkan er. Í eini kommunu við skattaprocenti 15 verður lands og kommunuskattur til samans av eini skattskyldugari inntøku upp á 20.000 kr. o. u. 23%, meðan ein skattskyldug inntøka upp á kr. 100.000 letur o. u. 70%. Men minnst vit til, at áðrenn tú kemur til skattskylduga inntøku upp á 20.000 skalt tú hava eina inntøku upp á slakar 25.000 kr., meðan ein skattskyldug inntøka upp á 100.000 kr. svarar til eina veruliga inntøku upp á 170.000. Roknar tú nú eftir, so rindar hann við inntøkuni upp á 25.000 kr. 19% í skatti, meðan inntøkan upp á 170.000 kr. rindar 41%. Skattafrádrátturin ger, at tú ongatið skattar meira enn

50% av inntøkuni. Hann, ið hevur inntøkuna upp á 25.000 kr. hevur, tá skatturinn er goldin, 20.000 kr. eftir, meðan hann, sum hevur 170.000 kr. í inntøku, hevur 100.000 kr. eftir, tá skatturinn er goldin. Hann sum hevur 350.000 kr. í inntøku, hevur 200.000 kr. eftir, tá skatturinn er goldin. Tosað verður so nógv um lónarójavnad, og tað er rætt, at hann er stórur, men tað átti at borið til at javnað út við skattungini. Av frammanfyrri standandi siggja vit tó, at tað er so sum so við javningini, so leingi vit varðveita skattafrádráttin.

Hetta var skattafrádrátturin, hann hava øll rætt til, og hóast alt er tað ikki hann, sum skapar tað størsta órættvisið. Meibogin er allir hinir frádráttarmøguleikarnir, serliga avskrivningarnar hjá vinnulivinum. Tað er avskrivningarskipanin, sum ger, at stórar inntøkur verða smáar, tá skattast skal. Tað er avskrivningarskipanin, sum ger, at hann, sum skuldi havt eina skattskylduga inntøku upp á kanska 400.000 kr. og rindað kanska upp imóti 300.000 kr. í skatti, kann sleppa næstan undan skatti.

So kann verða spurt, hvi verður hetta lagið ikki broytt, hvi hevur javnaðarflokkurin, sum hevur verið við til at stíla fyrri nú í 8 ár, ikki broytt hetta lagið? Jú, orsøkin er fyrst og fremst, at heilaga kúgvinn, privata iniciativ, hevur ein stóran meirluta á tingi sum verja. Tað, eru teir privatv pengamennir og partafelagini, sum skulu gera tær neyðugu iløgurnar í vinnulivið, tað almenna má ikki, tí tað luktar av sosialismu. Og fyrri at tað skal lona seg hjá pengaeigarunum at gera iløgur, krevur hann skattalættar. Lønsmóttakarinn fær at vita, at um teir, sum hava pengar, ikki fáa skattalættar,

X við lista C
ella eitt av valemnum
hansara